

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Rozwiązanie problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej”

COM(2007) 414 wersja ostateczna

(2008/C 224/15)

Dnia 18 lipca 2007 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Rozwiązanie problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej”

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 29 kwietnia 2008 r. Sprawozdawcą był Stéphane BUFFETAUT.

Na 445. sesji plenarnej w dniach 28-29 maja 2008 r. (posiedzenie z dnia 29 maja) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny 97 głosami za — 1 osoba wstrzymała się od głosu — przyjął następującą opinię.

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Jest jasne, że rozwiązanie problemu niedoboru wody i susz należy traktować zarówno jako ważne zagadnienie środowiskowe, jak i zasadniczy element zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie, a wreszcie także jako problem o znaczeniu strategicznym.

1.2 Nie tylko jednostki i rodziny potrzebują wody do życia, jest ona także niezbędnym warunkiem istnienia wielu sektorów gospodarki, począwszy od rolnictwa i sektora rolno-spożywczego, których podstawą działalności są żywe organizmy.

1.3 Komunikat Komisji ma tę zaletę, że podkreśla wagę problemu i określa szereg rozwiązań mających na celu przeciwdziałanie zjawisku niedoboru wody i susz z jednej strony, a z drugiej — rozważenie możliwości przystosowania się do nowej sytuacji.

1.4 Zmiany klimatu, zauważone zarówno przez naukowców, jak i obywateli, mogą przyczynić się do pogorszenia sytuacji, należy zatem szybko podjąć środki zalecane przez Komisję.

1.5 Oczywiście sytuacja jest różna w poszczególnych państwach członkowskich i między południem a północą czy między wschodem a zachodem Europy mieści się całe spektrum różnic. Niemniej jednak problem dotyczy wszystkich państw członkowskich — epizody letniej suszy pojawiły się wszędzie, także w państwach skandynawskich.

1.6 Dlatego właśnie różnice te nie powinny stanowić przeszkody dla przyjęcia wspólnej polityki europejskiej i podjęcia praktycznych środków dostosowanych do sytuacji panującej w konkretnych państwach członkowskich, ponieważ nie istnieje gotowe rozwiązanie dla całej Unii Europejskiej.

1.7 EKES wnosi zatem, by ściśle i systematycznie monitorowano działania, które zostaną podjęte w świetle omawianego komunikatu.

1.8 Jeżeli chodzi o cenę wody, EKES podkreśla, że polityka cenowa może okazać się całkowicie nieskuteczna w przypadku,

gdy większa część pobranej wody nie jest mierzona ani rejestrowana. EKES zaleca w związku z tym Komisji zaproponowanie państwowemu członkowskemu odpowiedniej definicji użycia wody.

1.9 EKES zaleca stworzenie europejskiej strony internetowej zawierającej plany dorzeczy rzek, na której władze lokalne mogłyby znaleźć przykłady do naśladowania przy opracowywaniu tego rodzaju planów i uzyskać lepsze informacje.

1.10 Jeżeli chodzi o rozdział funduszy w obszarze gospodarki wodnej, EKES proponuje, żeby Komisja mogła zmieniać wysokość przyznawanego wkładu finansowego na podstawie kryterium racjonalnego wykorzystywania wody i zachowania jej zasobów, tak aby zachęcać władze lokalne, które nie przejawiają odpowiedzialnych zachowań, do zmiany praktyk, a zarazem by nie karać regionów, które już podjęły stosowne wysiłki w tej dziedzinie.

1.11 W celu lepszego zarządzania ryzykiem wystąpienia suszy, EKES zaleca, aby UE wspierała interoperacyjność w zakresie ochrony przeciwpożarowej i gaszenia pożarów w ramach europejskiego mechanizmu ochrony ludności.

1.12 W odniesieniu do infrastruktury wodociągowej EKES zaleca zbadanie możliwości magazynowania podziemnego i powtórnego wtlaczania wypompowanych wód podziemnych. Uważa, że nie należy z góry wykluczać idei przerzutów wody w obrębie jednego państwa członkowskiego, jednak przerzuty te powinny być odpowiednio uregulowane w celu uniknięcia marnotrawstwa zasobów wodnych, którymi należy zarządzać, kierując się stałą troską o ich oszczędzanie i stosując najbardziej zaawansowane techniki kontroli wykorzystania ⁽¹⁾.

1.13 Aby wspierać oszczędne gospodarowanie wodą, EKES zaleca wdrożenie inteligentnych systemów pomiarowych i dostosowanego fakturowania. Podkreśla także znaczenie dobrych praktyk w dziedzinie rolnictwa i zaleca zalesianie, sadzenie żywopłotów w regionach, w których to sensowne i

⁽¹⁾ Wysłuchanie publiczne i wizyta studyjna w Murcji 3 kwietnia 2008 r. pozwoliły stwierdzić, że takie techniki rozsądnego i celowego wykorzystania zasobów są już dostępne na rynku. Ponadto uprawa, a zwłaszcza sadzenie, drzew umożliwia zwalczanie pustynnienia.

możliwe, oraz propagowanie technik zrównoważonego drenażu i nawadniania, przy wsparciu z funduszy polityki rozwoju obszarów wiejskich. Efektywne wykorzystanie wody w rolnictwie stopniowo się ulepsza, niezbędna jest jednak jego dalsza poprawa za pomocą takich środków, jak modernizacja i oszczędne wykorzystanie podlewania i nawadniania. W tym względzie należy podkreślić konieczność intensyfikacji i rozwoju badań oraz nowych technologii w rolnictwie. Uważa, że interesującym pomysłem jest wprowadzenie indywidualnych systemów oszczędzania wody, recykulacji i kanalizacji, w szczególności w przypadku siedlisk rozproszonych.

1.14 Jeżeli chodzi o poprawę wiedzy i gromadzenia danych, EKES proponuje stworzenie strony internetowej, na której byłyby zamieszczone dane dotyczące klimatu pochodzące z kompleksowych modeli IPCC i dostępne do pobrania dla podmiotów lokalnych i regionalnych.

2. Treść komunikatu

2.1 Niedobór wody i coraz częstsze susze stały się bardzo istotnym problemem w Europie, nie tylko w regionach tradycyjnie narażonych, ale również na całym kontynencie. Proporcja dorzeczy dotkniętych poważnym stresem wodnym w Unii Europejskiej może wzrosnąć z obecnych 19 % do 39 % w roku 2070. Szczególnie surowo zjawisko to dotknęłoby Europę południową oraz środkowo-wschodnią.

2.2 Liczba regionów i populacji dotkniętych suszą zwiększyła się o 20 % w ciągu 30 lat. Poza kosztami społecznymi występowanie suszy pociąga za sobą koszty ekonomiczne. Susza, która miała miejsce w 2003 r., kosztowała gospodarkę europejską co najmniej 8,7 mld euro. Badanie zużycia wody na całym świecie pokazuje istnienie ogromnych różnic. Mieszkaniec Stanów Zjednoczonych spożywa średnio 600 litrów wody dziennie, Europejczyk 250 do 300, Jordańczyk 40, a Afrykanin 30! W obliczu zagrożenia niedoborem wody każdy powinien starać się zmienić swoje nawyki, konieczne jest jednak działanie w tych dziedzinach, w których wysiłki mogą odnieść największy skutek. Najwięcej wody zużywa rolnictwo (71 % pobranej wody), następnie przemysł (20 %), a wreszcie gospodarstwa domowe (9 %) ⁽²⁾.

2.3 W odpowiedzi na wniosek złożony w czerwcu 2006 r. przez Radę ds. Środowiska Naturalnego Komisja zaproponowała szereg rozwiązań strategicznych na szczeblu europejskim:

- określenie właściwej ceny wody;
- bardziej skuteczny rozdział wody i finansowania w obszarze gospodarki wodnej;
- finansowanie oszczędnego gospodarowania wodą;
- opracowanie planów zarządzania ryzykiem wystąpienia suszy;
- optymalizacja wykorzystania środków Funduszu Solidarności UE i europejskiego mechanizmu ochrony ludności;
- promowanie technologii i praktyk umożliwiających oszczędne gospodarowanie wodą;

⁽²⁾ Źródło: Michel Barnier, *Atlas pour un monde durable*, Edition Acropole

- wdrożenie systemu informacji na temat niedoboru wody i susz w całej Europie;
- wykorzystanie potencjału badań i rozwoju technologicznego.

2.4 Komisja zamierza w ten sposób stworzyć fundamenty skutecznej strategii wspierającej oszczędne gospodarowanie wodą, zgodnej z polityką przeciwdziałania zmianom klimatu i wolą ożywienia gospodarki europejskiej.

2.5 Rada Europejska ⁽³⁾ zwróciła uwagę, że zagadnienie niedoboru wody i susz powinno być rozpatrywane nie tylko na szczeblu europejskim, ale też odrębnie na szczeblu międzynarodowym, i podkreśliła konieczność pełnego wdrożenia ramowej dyrektywy wodnej.

2.6 Rada zwróciła się do Komisji o monitorowanie wdrażania komunikatu oraz o przegląd i uzupełnienie do 2012 r. strategii UE w wymienionych dziedzinach.

2.7 Celem EKES-u nie jest stawianie dodatkowej diagnozy, która byłaby zbędna, ale skomentowanie proponowanych rozwiązań, ich uzupełnienie i przede wszystkim sformułowanie konkretnych propozycji i wezwań.

2.8 Zagadnienia niedoboru wody i susz w UE mają powiązania z wieloma dziedzinami polityki. Przykładowo w zależności od przypadku, w ramach Komisji kompetentne będą DG AGRI, DG ENV i DG REGIO, ponieważ do ich zakresu działania należą kwestie rolnictwa, gospodarki wodnej, zmian klimatu, zarządzania kryzysami i organizacji europejskiego bezpieczeństwa cywilnego. Byłoby pożądane, żeby Komisja pieczołowicie czuwała nad tym, by zagadnienia związane z wodą zostały uwzględnione we wszystkich dziedzinach polityki.

3. Uwagi ogólne

Uwagi EKES-u mają taką samą strukturę jak komunikat.

3.1 Cena wody

3.1.1 Spostrzeżenia Komisji wpisują się w kontekst ramowej dyrektywy wodnej. Komisja ubolewa nad tym, że instrumenty ekonomiczne nie były dotychczas w wystarczającym stopniu wykorzystywane, i podkreśla, że polityka cenowa może okazać się nieskuteczna w przypadku, gdy większa część pobranej wody nie jest mierzona ani rejestrowana przez odpowiednie organy.

3.1.2 Ponadto wiele państw członkowskich przyjęło wąskie definicje użycia i użytkowników wody. Zawężając znaczenie użycia wody do zaopatrzenia w wodę pitną i kanalizacji i pomijając kwestie nawadniania, żeglugi, hydroenergetyki, ochrony przeciwpowodziowej i inne, niektóre państwa członkowskie ograniczyły zakres pełnego zwrotu kosztów (*full cost recovery*) i skuteczną politykę cenową w odniesieniu do różnych rodzajów użycia wody.

⁽³⁾ Rada Europejska w Brukseli, 14 grudnia 2007 r., Konkluzje prezydencji, 16616/1/07 REV1, s. 17

3.1.3 W związku z tym EKES sugeruje, by Komisja skłoniła państwa członkowskie, które przyjęły zbyt wąskie definicje użycia i użytkowników wody, do przeglądu ich podejścia, na przykład poprzez ustosunkowanie się do wykazu możliwych rodzajów użycia wody i uzasadnienie swojej decyzji o wykluczeniu z niego poszczególnych punktów. Interesujące byłoby zdefiniowanie kryteriów ważności poszczególnych rodzajów użycia wody, co ułatwiłoby wprowadzenie skutecznej polityki cenowej.

3.1.4 EKES zaleca również wdrożenie programu badań w dziedzinie ekonomii stosowanej, aby modelować przepływy finansowe i przepływy użyteczności społecznej w przypadku różnego rodzaju użycia wody i jej obiegów w skali dorzecza.

3.1.5 Dyskusja na temat właściwej ceny wody powinna opierać się na analizie ekonomicznej kosztów i korzyści związanych z użyciem wody, będących udziałem wszystkich sektorów działalności i konsumentów, użytkowników i podatników.

3.1.6 EKES zwraca także uwagę Komisji na tendencję niektórych państw członkowskich, wynikającą z zawężonej definicji użycia wody, do obciążania kosztami zachowania zasobów — konsumentów w miastach, z korzyścią dla użytkowników w rolnictwie i przemyśle. W wypadku wzrostu cen dla użytkowników w rolnictwie, konieczne będzie ustalenie sprawiedliwych stawek.

3.1.7 EKES zauważa, że zachęty cenowe do oszczędzania wody powinny być na tyle wyraźne, by rezultaty oszczędzania nie zostały zmniejszone przez koszty złożonych procedur. Przypomina, że pierwsze źródło oszczędności tkwi we właściwym utrzymaniu zasobów i w zaradaniu wyciekom, które często powodują niedopuszczalne marnotrawstwo zasobów. Wskazuje ponadto, że ceny nie mogą rozwiązać wszystkich problemów, zaś regulacje mają do odegrania swoją rolę w sytuacjach wymagających dokonywania rozstrzygnięć między różnymi rodzajami użycia wody.

3.1.8 W przypadku, gdy zapotrzebowanie na wodę dla celów pozarolniczych ma charakter sezonowy, co się często zdarza w miejscowościach wypoczynkowych, pożądana byłaby odrębna polityka cenowa w sezonie i poza nim. Taka polityka zapewniłaby sprawiedliwy podział stałych kosztów systemu między konsumentów miejscowych i sezonowych.

3.2 Skuteczniejszy rozdział wody i finansowania w obszarze gospodarki wodnej

3.2.1 Komisja zauważa, że rozwój gospodarczy w dorzeczach niektórych rzek może mieć negatywny wpływ na dostępność zasobów wodnych, i podkreśla, że należy poświęcić szczególną uwagę dorzeczom rzek, w których występuje presja na środowisko wodne lub które doświadczają niedoborów wody.

3.2.2 EKES zaleca stworzenie europejskiej strony internetowej zawierającej plany dorzeczy, nadzorowanej przez Europejską Agencję Ochrony Środowiska oraz/lub Komisję, na której zostałyby upublicznione konkretne przykłady planów dorzeczy, głównie do użytku władz lokalnych i odpowiednich zainteresowanych organów.

3.2.3 Podmioty lokalne mogłyby znaleźć tam metody, cele, pomysły rozwiązań i dane ekonomiczne. Pozwoliłoby to na

znaczny oszczędność czasu przy opracowywaniu tego rodzaju planów.

3.2.4 Oddziaływanie rolnictwa na zasoby wodne jest rzeczą dobrze znaną. Należy propagować skuteczniejsze wykorzystywanie wody, wspierając w szczególności zrównoważone nawadnianie i drenowanie (np. technika nawadniania kropelkowego). Ocena stanu WPR w 2008 r. powinna być okazją do uwzględnienia w instrumentach tej polityki większej liczby problemów związanych z ilościowym zużyciem wody. W parze z wolą całkowitego oddzielenia płatności od produkcji powinno zatem iść zwiększenie wsparcia dla gospodarki wodnej w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich. Należy poza tym ustanowić specyficzne instrumenty na rzecz zarządzania ryzykiem wystąpienia suszy w sektorze rolnictwa.

3.2.5 Ogólnie rzecz biorąc, Komisja mogłaby natomiast zmieniać wysokość współczynnika wsparcia na podstawie kryterium racjonalnego wykorzystywania wody i zachowania jej zasobów (np. o 5–10 punktów w granicach maksymalnej kwoty wsparcia), szczególnie w przypadku funduszy spójności. Kryterium to byłoby ustalone w chwili rozpatrywania projektu lub, w przypadku projektu budowy, w chwili przetargu, a jego wypełnienie byłoby kontrolowane, z inicjatywy organu będącego beneficjentem pomocy europejskiej, przed upływem pięciu lat od zakończenia projektu. Dodatkowa kwota pomocy byłaby odliczona od obciążeń finansowych związanych ze spłatą inwestycji, jako nagroda za osiągnięty wynik.

3.2.6 Komitet jest zdania, że kontrola globalnych kosztów projektów dotyczących zaopatrzenia w wodę pitną lub uzdatniania jest właściwym podejściem z perspektywy gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Przez koszty globalne rozumie się tu aktualną wartość netto inwestycji i koszty funkcjonowania, utrzymania i odnowienia projektu w długiej perspektywie.

3.2.7 Należy zatem, zwłaszcza w przypadku Komisji, promować projekty oferujące tego rodzaju kryteria wyboru i gwarancje, tak aby rozpowszechnić dobre praktyki w zakresie racjonalnego wykorzystywania wody i zachowania jej zasobów.

3.2.8 Podejście to wychodzi naprzeciw życzeniu Komisji, aby wspierać przede wszystkim środki służące oszczędzaniu wody i zapewnieniu oszczędnego gospodarowania jej zasobami. Należało będzie dążyć do osiągnięcia spójności takiej polityki z polityką w zakresie biopaliw, do których produkcji zużywa się wodę.

3.3 Poprawa zarządzania ryzykiem wystąpienia suszy

3.3.1 Komisja opowiada się za wspieraniem wymiany sprawdzonych rozwiązań.

3.3.2 Według EKES-u właściwe byłoby zastosowanie narzędzi satelitarnych, żeby każdego roku na wiosnę opracować, przy wykorzystaniu lokalnych analiz meteorologicznych, mapę ryzyka susz, deficytu produktów rolnych i ryzyka pożarów. Do tego celu należałoby także wykorzystywać dane ze sporządzonych dotąd planów dorzeczy. Byłyby one dostępne dla producentów rolnych lub ich organizacji w ramach zarządzania przez nich ryzykiem.

3.3.3 EKES jest zdania, że należy przejść od zarządzania kryzysem do zarządzania ryzykiem suszy; zarządzanie kryzysem może natomiast zostać jeszcze udoskonalone, jak pokazała sytuacja w Grecji podczas katastrofalnych pożarów ubiegłego lata. Rolą UE mogłoby być ułatwianie i wspieranie interoperacyjności w zakresie środków ochrony przeciwpożarowej i gaszenia pożarów, normalizacji sprzętu, konteneryzacji pomp diesla, przeprowadzania wspólnych ćwiczeń. Byłby to przykład konkretnego wdrożenia europejskiego mechanizmu ochrony ludności.

3.3.4 Godna uwagi jest wspomniana przez Komisję możliwość zwrócenia się o udzielenie wsparcia w ramach — zmienionego i dostosowanego — Funduszu Solidarności UE, w celu przeciwdziałania skutkom poważnych przypadków suszy. Należałoby także wprowadzić ubezpieczenia w celu złagodzenia skutków suszy, szczególnie dla rolników, którzy są jej pierwszymi ofiarami.

3.4 Dodatkowa infrastruktura wodociągowa

3.4.1 Komisja przewiduje w tym kontekście przedsięwzięcia kolektywne. W niektórych przypadkach można rozważyć również inicjatywy indywidualne, zwracając jednak szczególną uwagę na pojęcie hierarchii rodzajów użycia wody.

3.4.2 Komunikat przewiduje przerzuty wody z jednego dorzecza do drugiego, budowę zapór i mikrozapór (przy ściśle określonych warunkach), ale także powtórne wykorzystanie ścieków i odsalanie. W przypadku cykli powtórnego wykorzystywania ścieków występuje problem stopniowego gromadzenia się zanieczyszczeń. Dlatego też użyteczne byłoby uruchomienie lub wspieranie programu badań nad modelowaniem koncentracji zanieczyszczeń po wielu cyklach, w celu wyodrębnienia kryteriów stabilizacji, tak aby określić, kiedy nagromadzenie zanieczyszczeń osiąga wartości krańcowe, odpowiadające zdolności samooczyszczania systemu.

3.4.3 Odsalanie natomiast rodzi problemy dwójakiego rodzaju: z jednej strony energetyczne, z drugiej — środowiskowe, z uwagi na produkty uboczne i mieszaninę koncentratu soli.

3.4.4 Można zastanowić się nad programem rozwoju destylacji przy pomocy energii słonecznej, przewidującym szereg mikroinstalacji, który stanowiłby europejską pomoc technologiczną dla krajów rozwijających się dotkniętych suszą.

3.4.5 Ogólnie należałoby wspierać badania i rozwój technik, które służyłyby oszczędzaniu wody lub sprzyjały zasilaniu warstw wodonosnych (np. nawierzchnie dróg w obszarach miejskich), oraz biotechnologie, które umożliwiłyby opracowanie upraw rolnych zużywających mniej wody.

3.4.6 Należałoby także zbadać możliwość magazynowania podziemnego i powtórnego wtłaczania wody do warstw wodonosnych. W tym celu należałoby wybrać projekty pilotażowe i określić normy magazynowania wód, które byłyby realistyczne i jednocześnie chroniły podglebie. Zagadnienie wód podziemnych dotyczy zarówno ilości, jak i jakości tych wód, ponieważ warstwy wodonosne są także narażone na zanieczyszczenie. Należałoby w tym zakresie zwrócić szczególną uwagę na formy działalności przemysłowej pochłaniające szczególnie dużo wody,

które z jednej strony eksploatują warstwy wodonosne, z drugiej zaś mogą je zanieczyszczać.

3.4.7 EKES wnosi ponadto, by Komisja zbadała możliwości międzyregionalnych przerzutów wody. Przerzut wody z dorzecza o bogatych zasobach wodnych do dorzecza o ubogich zasobach może być — również z europejskiej perspektywy — pożądanym, np. w celu zapewnienia samowystarczalności rolnictwa, o ile w dorzeczu docelowym wodę wykorzystuje się efektywnie i oszczędnie. Za pomocą środków technicznych, cen i regulacji należy wszakże zadbać o to, by nie przerzucano w ten sposób nadmiernych ilości wody, tj. by kolektywna pomoc dla „zasługującego” na to sektora działalności nie powodowała wzrostu zużycia wody w sektorach niepriorytetowych.

3.4.8 EKES jest zdania, że państwa członkowskie UE i kraje trzecie, przez które przepływa wspólna rzeka przecinająca granicę zewnętrzną UE, powinny uzgadniać między sobą możliwe środki działania w zakresie regulacji przepływu rzek.

3.5 Promowanie technologii i praktyk umożliwiających oszczędne gospodarowanie wodą

3.5.1 Komisja jest zdania, że w kwestii racjonalnego wykorzystania wody można jeszcze wprowadzić wiele udoskonaleń. Poza przeciwdziałaniem poważnym stratom wody w niektórych sieciach i marnotrawstwu, interesującą propozycją jest unowocześnienie rozwiązań w zakresie gospodarki wodnej.

3.5.2 Środki zalecane przez Komisję są bez wątpienia pożądane (normy dla urządzeń wykorzystujących wodę, charakterystyka budynków pod względem zużycia wody, wskaźnik racjonalnego wykorzystania wody, dostosowanie działalności gospodarczej do sytuacji niedoboru wody i in.).

3.5.3 Kwestia powtórnego użycia „szarej wody” również powinna być wzięta pod uwagę, przy uwzględnieniu faktu, że wymaga ono inwestycji, w szczególności w podwójny system kanalizacji i środki ostrożności. Powinno się również uwzględnić w sposób bardziej systematyczny zbieranie wód opadowych.

3.5.4 Obiecująca wydaje się technika inteligentnych systemów pomiarowych (*smart metering*) i dostosowanego fakturowania. Technologia pomiaru i teletransmisji danych dotyczących zużycia pozwala przewidywać możliwość stosowania wielu odrębnych stawek cenowych, tak jak ma to miejsce w przypadku elektryczności. W takiej sytuacji abonent miałby możliwość wykupienia abonamentu dostosowanego do swoich potrzeb, a jednocześnie sprzyjającego oszczędności.

3.5.5 W celu zachowania zasobów wody, przeciwdziałania powodziom, erozji i towarzyszącym im zanieczyszczeniom, polityka ochrony środowiska wiejskiego powinna zachęcać do zalesiania i sadzenia żywoplotów wszędzie tam, gdzie to możliwe i sensowne, jak również do utrzymania upraw. Wnioski w tej sprawie i nadzór mogłyby być realizowane za pomocą najnowocześniejszych systemów identyfikacji geograficznej. Należałoby zachęcać do fundamentalnych badań w rolnictwie za pośrednictwem siódmego programu badań i rozwoju w celu tworzenia odmian roślin odporniejszych na suszę.

3.5.6 Jeżeli chodzi o praktyki rolne, należałoby także propagować zrównoważone drenowanie i nawadnianie oraz, w ogólności, wykorzystywanie najlepszych dostępnych technik. Rowy odwadniające, zwłaszcza w miejscach przejścia, powinny być zaopatrzone w wąskie sekcje przeznaczone do lokalnego magazynowania wody, aby zapobiec nagromadzeniu wód, erozji i towarzyszącemu jej zanieczyszczeniu i sprzyjać odpływowi. Takie lokalne magazynowanie naturalnie pociągałoby za sobą konieczność czyszczenia, zagadnienie to należałoby omówić ze specjalistami.

3.6 Promowanie tworzenia kultury oszczędzania wody w Europie

3.6.1 Propozycje Komisji można jedynie pochwalić: należy rozwijać systemy certyfikacji i etykietowania sprzyjające oszczędnemu gospodarowaniu wodą. Jeżeli chodzi o etykietowanie, należy jednak zwrócić uwagę na panującą obecnie modę na etykiety ekologiczne i związane z tym ryzyko nagromadzenia etykiet, które uczyniłyby informację nieczytelną.

3.6.2 Całe zorganizowane społeczeństwo obywatelskie, partnerzy społeczni, sektor stowarzyszeń, a także środowiska zajmujące się kształceniem i szkoleniem powinni zostać zmobilizowani do działań przyczyniających się do powstania wspomnianej kultury oszczędzania wody. Jeśli chodzi o sektor specjalistów, w procesie kształcenia techników i rozpowszechniania nowych technologii należy unikać błędów przeszłości, zwłaszcza w dziedzinie hydrauliki miejskiej.

3.6.3 Należy podkreślić, że obecnie ma miejsce rozwój oferty wyposażenia do zbierania wód opadowych i ponownego wykorzystania „szarej wody” dla indywidualnych gospodarstw domowych. Świadczy to o wyłanianiu się pożądanej przez Komisję kultury oszczędzania. Żle by się jednak stało, gdyby słuszna troska o oszczędności przерodziła się w indywidualne dążenie do samowystarczalności, które podkopywałoby technicznie i gospodarczo publiczne usługi wodociągowe i kanalizacyjne, które były i są nadal źródłem wielkich postępów w dziedzinie higieny i długości życia. Jako członkowie rozwiniętych społeczeństw zapomnieliśmy bowiem, że choć woda jest niezbędną do życia, może także przynosić śmierć.

3.6.4 Indywidualne systemy oszczędzania wody, recykulacji i kanalizacji są zatem interesującą propozycją w odniesieniu do siedlisk rozproszonych. W miastach ich przydatność ekonomiczna i społeczna wydaje się mniejsza, z wyjątkiem sytuacji, gdy systemy zbierania wód opadowych i recykulacji, nawet jeśli pobierają wodę na terenie prywatnym, są zarządzane i wykorzystywane przez służby publiczne.

3.7 Poprawa wiedzy i gromadzenie danych

3.7.1 Komisja zauważa, że niezbędne jest posiadanie wiarygodnych informacji na temat zasięgu i skutków niedoboru wody i susz. Można jedynie wyrazić poparcie dla inicjatywy dotyczącej

opracowywania europejskiej oceny rocznej i pełnego wykorzystania usług globalnego monitoringu środowiska i bezpieczeństwa (GMES) w celu zapewnienia danych satelitarnych i narzędzi monitorowania potrzebnych do wspierania kierunków polityki wodnej. Należy zachęcać uczelnie wyższe i naukowe ośrodki badawcze do tworzenia opracowań na temat zagadnień związanych z wodą, zachowania zasobów oraz na temat sposobów ich zwiększania poprzez opracowywanie nowych technologii.

3.7.2 Należałoby ujednoczyć kryteria analizy sytuacji w przypadku wykazów wód przewidzianych w wodnej dyrektywie ramowej. Sprawozdania państw członkowskich w praktyce różnią się zarówno pod względem rozmiarów zbadanych dorzeczy, jak i ilości informacji na temat jakości wód i bioróżnorodności.

3.7.3 EKES zachęca zatem Komisję, by rozpoczęła prace w komitetach specjalistycznych odpowiedzialnych za monitorowanie wdrażania wodnej dyrektywy ramowej i opublikowała w formie tablic postępy zrealizowane przez państwa członkowskie, w celu pobudzenia działań i wspierania ich konwergencji.

3.7.4 Myśląc realistycznie, należałoby skoncentrować wysiłki na obszarach najsłabszych, nie czekając, aż wszystkie sprawozdania i plany działania będą jednolite i wysokiej jakości. Wybór tych obszarów mógłby zostać przeprowadzony z inicjatywy państw członkowskich, ale według wspólnych kryteriów (takich jak brak opadów i definicja obszaru geograficznego).

3.7.5 Uświadomienie podmiotom lokalnym i regionalnym ryzyka niedoboru wody i, mówiąc bardziej ogólnie, konsekwencji zmian klimatu byłoby łatwiejsze, gdyby informacje na temat ewolucji klimatu zostały udostępnione jak największej liczbie osób.

3.7.6 W tym celu EKES proponuje stworzenie strony internetowej (ewentualnie włączonej do systemu WISE — Water Information System for Europe), na której byłyby dostępne do pobrania dane dotyczące klimatu, pochodzące z kompleksowych modeli IPCC (Międzyrządowy Zespół Ekspertów ds. Zmian Klimatycznych), takie jak ilość opadów, ewapotranspiracja, temperatura, prędkość wiatru czy nasłonecznienie. (Można by się inspirować projektami PRUDENCE i ENSEMBLES, dane jednak byłyby bardziej systematyczne dzięki swojemu zakresowi, ponadto na stronie publikowano by obok graficznych — dane cyfrowe).

3.7.7 Za zamieszczanie danych naukowych i ich coroczną aktualizację byłaby odpowiedzialna grupa europejskich laboratoriów, członków IPCC.

3.7.8 UE mogłaby sfinansować uruchomienie strony, a niewielka opłata za pobieranie materiałów umożliwiłaby finansowanie dalszych prac badawczych laboratoriów.

Bruksela, 29 maja 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS